

География на Богородичните чудеса...

Горан Б л а г о е в

В две хилядигодишната си история християнството изгражда своя култ върху един парадокс. Въпреки че в центъра на богослужението и на целия духовен живот е почитта към единния Бог, в сакралното пространство на ежедневието доминира образът на една жена. Тя е единственото човешко същество, което е обградено с такава изключителна святост - тази жена е издигната по-високо от ангелите и серафимите. И още по-големият парадокс е, че тя не произхожда от великите представители на човешкия род. Преданието говори за нея като за обикновена, скромна девица от галилейското градче Назарет, за което древните смятали, че от него не може да излезе нищо добро. Но ето че точно тази девица е избрана от небето като най-достойна да роди Спасителя на човечеството; да се осъществи чрез нея великото тайнство на боговъплощението - т. е. Бог да стане един от нас, Творецът да приеме образа на своето творение. Така Мария от Назарет се превръща в Света Богородица...

В която и да е църква да влезем, ще видим, че хората често се отправят най-напред към нейния образ и след това застават пред иконата на Христос. Поколения християни намират последна надеждата и утеха именно в нейната чудодейна помощ и закрила. Православният монах Теоклитос Дионисиатис разкрива дълбоката мистика на Богородичното чудотворство: "Дева Мария, като Светица на светиите... извършва чудеса повече от всеки светец. Това, разбира се, не е учудващо, щом е майка на Бога... Но има още една съществена причина, поради която Богородица заедно с безкрайната си благодат има и неизчерпаеми възможности за създаване на блага. Това е фактът, че тя е дала от кръвта Си на Сина Си и така Го е превърнала в свой длъжник за вечни времена... Неговият заем не е външен, а вътрешен, няма възможност да се върне от Сина на Богородица и затова Той е вечен длъжник на Майка Си, затова ѝ се отплаща, изпълнявайки молбите ѝ като длъжник... Богородица съчетава безкрайна благодат с безкрайна сила. И понеже иска винаги доброто на децата Си, прави всичко възможно да го направи!"

С утвърждаването на християнството като официална религия култът към Св. Богородица става изключително популярен. Византийските императори я смятали за небесна закрилица на своята столица - **Константинопол**. Полските крале почитали Девата като "Кралица на **Полша**". С нейната чудотворна помощ **Русия** свързва избавлението си от три нашествия - на татарите, на Наполеон и на Хитлер. **Йоан Павел II** има особено почитание към Божията майка - той е първият папа, който поставя върху личния си герб нейния инициал "М". Небето сякаш отказва да приеме разделенията между християните тук, на земята - Дева Мария се явява в знамения и на православни, и на католици, твори чудеса и за едните, и за другите, стига да имат вяра. Тя е единственият сакрален персонаж в християнството, на когото са посветени най-много култови места. Навсякъде из християнския свят църкви, параклиси и манастири продължават да акумулират почитта към Божията майка. Така се създава уникалната **география на Богородичните чудеса**, която непрекъснато разширява своя обхват. Най-старите светини, свързани с култа към Божията майка, са в големия Средиземноморски ареал - тук възникват най-старите християнски общини, а неговият източен край е свързан и със земния живот на Св. Богородица. Италианският геодезист Флавио Веторел установява, че има уникални съвпадения между 5-те места на земното кълбо, където през ХХ век най-често се е явявала Богородица и са ставали най-много чудеса - **Лурд във Франция, Фатима в Португалия, Междугорие в Босна, Света Гора в Гърция и Акита в Япония**. Всички те се намират в една определена ивица около 40-ия северен паралел. Веторел смята, че това не е случайност, а "съвсем конкретен знак от Небето - тези места сякаш са свързани от невидима географска нишка... това е магичният паралел". Ако този удивителен факт бъде осмислен с духовните сетива на вярата, ще видим, че за Божията майка всички християни са равни...

Един проповедник беше казал, че "...детето е винаги у дома си, когато е при своята майка". Тази проста истина ни обяснява уникалния човешки стремеж към застъпничеството на Богородица и към нейните свети места - те са общият дом на всички, които вярват, че родилата Христос е и Майка на цялото човечество, така както всеки човек носи Божията искра в душата си...

Най-старото място, свързано с култа към Св. Богородица, е храмът "Успение Богородично" в светия град Йерусалим. Той е издигнат през IV век върху мястото, където според преданието е било положено тялото на Божията майка в Гетсиманската градина. Запазеният и до наши дни каменен градеж обаче е от XI век - тогава кръстоносците обновяват стария храм. Саркофаг от мрамор и абанос изобразява чудното успение на Богородица - тя напуска земния свят тихо и блажено, сякаш заспива. Под саркофага обаче няма тяло.

Три дни след успението на Богородица апостол Тома, който е закъснял за погребението ѝ, с плач моли апостолите да отместят камъка от входа на пещерата, където е положено тялото на Христовата майка. Но то не е там - само плащаницата и погребалните повивки свидетелстват, че тялото на Пречистата е било върху скалистата земя. През нощта в общо видение апостолите разбират смисъла на станалото. Те съзират небесната слава на Богородица, виждат как възкръсналото ѝ тяло, съединено с душата, се въвежда в Царството Христово. В небесното видение Дева Мария благославя апостолите, а чрез тях и човешките родове - отсега и завинаги тя ще бъде не само Божията майка, но майка и закрилница на всички хора: "Радвайте се! Аз съм с вас през всички дни и винаги ще се моля за вас пред Бога!".

В наши дни почти всички християнски изповедания имат олтари в църквата "Успение Богородично", където ежедневно се прославя Божията майка.

Иконата "Св. Богородица Йерусалимска"

В църквата "Успение Богородично" в Гетсимания се намира и една от най-ценните реликви на православния свят - чудотворната икона "Св. Богородица Йерусалимска". Тя привлича както християни, така и мюсюлмани - вярва се, че образът на Божията майка, който впечатлява със своята реалистичност, е помогнал на много страдащи да получат изцеление. Гостуването на тази икона в България през 2000 година се превърна в истинско духовно събитие за вярващите. Преданието разказва, че това е достоверен портрет на Божията майка, рисуван по натура от първия иконописец в християнския свят - Св. евангелист Лука. Учените обаче са категорични, че преданието за художническите способности на Св. Лука възниква през VI век и едва два века по-късно започва да се вярва, че той е имал уникалния шанс да изобрази живата Богородица. Така се ражда преданието, че евангелист Лука първи нарисувал Божията майка с младенеца в ръце, а когато ѝ показал изображенията, тя ги харесала и благословила: "Благодатта на Родилия се от Мен и Моята милост да пребъдат с тези икони." Макар да се говори едва за "няколко" оригинала, само в католическия свят има поне 20 икони, за които се вярва, че са "първотоизображение" на Богородица.

В православния свят те са много повече. В България също има такава икона, "рисувана" от Св. Лука - в Бачковския манастир е чудотворният образ на Богородица, за когото историята говори, че е донесен тук през XIII век от грузински монаси. Всички образи на Божията майка, които се представят за неин първообраз, са почитани като чудотворни. Техният голям брой в християнския свят показва механизма, по който се осъществява теорията за повторението на сакралния архетип - отъждествяването на една Богородична икона с нейния достоверен портрет, придават на реликвата още по-голяма свещеност и значимост в християнските представи. Подобен образ създава усещането, че човек се покланя не пред една от многото икони на Богородица, а пред нея самата - такава каквато е изглеждала преди 2000 години - и това усещане превръща поклонението пред "първообраза" в уникално религиозно преживяване.

Култът към Дева Мария като майка на Бога е утвърден в малоазийския град Ефес (днес в покрайнините на турския гр. Селджук). През 431 г. в храма, посветен на нейно име, се провежда Третият Вселенски събор. Той осъжда ереста на Несторий, който учел, че Мария не бива да бъде наричана Богородица, защото е била човек, а от човек не е възможно да се роди Бог. Съборът одобрява посланията на Св. Кирил Александрийски срещу несторианската ерес: *"Щом Иисус Христос е Бог, то и родилата Го Дева Мария е Майка на Бог - Богородица. Ние признаваме, че от Света Дева Богородица Мария се родил единен, неразлъчен, свършен Бог и свършен човек. Затова наричаме Св. Дева Мария Богородица."* Тук в църквата, чийто руини са запазени и до днес, за първи път прозвучава православният догмат за Св. Богородица: "Пречистата и всякога Дева Майка на Господа Иисуса Христа да се нарича в собствения и истински смисъл на думата Богородица!"

На около 7 км от античните руини на Ефес през 1891 година католици от Европа откриват останките на т. нар. Къща на Дева Мария. Няколко години преди това Пресветата Дева се явява на немкинята Катерина Емерик и описва мястото, където според преданието Тя идва да живее няколко години, след като в Йерусалим започват гонения срещу християните. Тук Богородица е приютена от Св. Йоан Богослов, на когото се пада жребий да проповядва новото учение сред жителите на Ефес. В достоверността на фактите около "откриването" на Богородичния дом обаче се преплитат мистика и реалност - според преданието Божията майка и Йоан Богослов наистина живеят в Ефес, но е много по-вероятно те да са обитавали къща в самия град, отколкото да живеят усамотено в горите далеч от него. Така или иначе **през 1979 г. папа Йоан Павел II обявява "Къщата на Дева Мария" за второто свещено място на католиците след Йерусалим** - но освен поклонници от католическия свят, тук се стичат също православни и протестанти. Светостта на Богородичния дом, целебната сила на извиращата наблизко вода привличат дори и мюсюлманите в Турция, които наричат Богородица "Мерием Ана" - "Майка Мария". На специални пана вярващите оставят своите молитви към Застъпницата на всички хора.

В целия православен свят Света Гора е най-почитаното свято място на Богородица. Най-източният ръкав на Халкидическия полуостров - Атон - от IX в. насам е средище на православни монаси от всички народности. Наричат го "Градината на Света Богородица" и "Земният жребий на Божията майка" - преданието разказва, че след Възкресението на Христос Богородица и Йоан Богослов тръгнали по море към Кипър, за да навестят апостол Лазар. Корабът им обаче бил застигнат от силна буря, която го захвърлила при източните

Чудотворната икона на Света Богородица в Бачковския манастир

По традиция тя се изнася от манастира веднъж годишно. Това се прави винаги на втория ден от Великден. Според преданието, когато през 1595 г. турците разграбили и опожарили Бачковския манастир, монасите успели да скрият иконата в пещерата Клувията. Тя останала там цели 9 години. Едва след като през 1604 г. обителта била възстановена, на втория ден от великденските празници иконата била извадена от скривалището и върната в манастира.

брегове на Атонския полуостров. Запленена от красотата на това място, Дева Мария го благословила: "Нека това място бъде Моят жребий, даден ми от Моя Син и Бог. Божията благодат да пребъде над него и над живеещите тук. А аз ще бъда застъпница

за тях и за тази земя пред Бога!"

Предание от средните векове забранява достъпа на жени в Света Гора - единствената жена, която има властта и правото невидимо да присъства тук, е Божията майка. Вярва се, че в

нейната земна градина градинари са светогорските монаси, а уханните цветя - нейните чудотворни икони. Във всеки едни от 20-те манастира има поне по една нейна чудотворна икона. Център на светогорския култ към Божията майка е иконата "**Св. Богородица - Достояно Ест**". Тя се намирала в българската кели в местността Пение, близо до Карея - административния център на Св. Гора. На 11 юни 982 г. пред иконата се явил Ангел Небесен и изпял на смаяния български монах Гавриил химна *"Достояно е истински да те облажаваме, Богородице, винаги блажена и пренепорочна и майка на нашия Бог!"* Това е било и любимото песнопение на Апостола на българската свобода - йеродякон Игнатий - Левски. Всяка година на Втория ден на Великден представители на всичките 20 светогорски манастири изнасят с литийно шествие иконата "Достояно Ест", за да благослови Божията майка с чудотворния си образ възраждащата се природа.

Една от най-прочутите в католическа Европа богородични светини е **Лурд в Югоизточна Франция**. Тук през 1858 година Божията майка се явява на полуграмотната селска девойка Мари Бернар, канонизирана по-късно за светица под името Бернадета. В продължение на година и половина Богородица, облечена в бяло, препасана със светлосин пояс, се явява 18 пъти на смаяните селяни от Лурд. И под скалата, където стояла Божията майка, избликва вода - първият, който получил чудотворно изцеление, бил местен каменоделец, изгубил зрението на едното си око. След като потопил главата си в целебния извор, прогледнал отново - и досега в Лурд идват хиляди поклонници и най-вече инвалиди, за да намерят последна утеха в надеждата си за изцеление. В чест на 100-годишнината от явяването на Богородица в Лурд на същото място папа Пий X издига величествена катедрала, която събира 2000 поклонници.

Изключително популярна сред католическите светини на Божията майка е и **Фатима в Португалия**. От 13 май до 13 октомври 1917 година всеки месец на една и съща дата - Богородица се явява шест пъти на три местни овчарчета - тя сияела като слънце, стъпила с босите си розови крака върху облак, наподобяващ мантия от хермелинова кожа. По време на тези знамения Пресветата Дева изричала послания към света и предсказала скорошната Октомврийска революция и комунистическото зло, което ще връхлети хората и църквата. В едно от явяванията си, Божията Майка казва, че "един папа много ще пострада за Христа". На 13 май 1981 г. - датата на първото явяване на Дева Мария във Фатима - беше извършено покушение срещу папа Йоан Павел II. Първата мисъл, която идва на Светия отец след операцията, е за Богородичното знамение от Фатима - в знак на благодарност за чудотворното спасение Йоан Павел II изпраща един от куршумите, които изстрелва срещу него Али Агджа, при одеждите на статуята на Светата Дева в португалския град. На мястото, където става явяването на Божията Майка, се издигна **най-голямата катедрала в Португалия**, която понякога привлича до 2 милиона

поклонници годишно. Приживе мястото е почитала и царицата майка Йоанна. Всеки ден от 18 часа, по време на вечернята в католическите храмове у нас се отправя специална молитва към Св. Богородица Фатимска да закриля българския народ - в духа на западното християнство, католическите епископи у нас са посветили България на Светата Дева.